

שיחת השבוע

הרב יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

■ מבצע פורים

צעירי-חב"ד משלימים את ההכנות למבצע הרחב שיקיימו בימי הפורים, לזיכוי המוני בית-ישראל במצוות הפורים. יחולקו מאות אלפי שקיות של משלוחי-מנות, ופעילי חב"ד יקראו את המגילה ויביאו את שמחת החג. צוותים חינוכיים מבקרים בימים האלה בבתי-ספר רבים ברחבי הארץ, ומנחילים לילדים את תודעת הפורים ומצוותיו. צעירי-חב"ד גם הוציאו-לאור מאות אלפי עותקים של עלוני-הסברה צבעוניים לחג, למבוגרים ולילדים, וגם בשפה הרוסית.

■ עידוד למשפחות

פעילות מיוחדת מקיימים צעירי-חב"ד להבאת שמחת הפורים לאלמנות צה"ל ומשפחות נפגעי הטרור. כל אחת מאלפי המשפחות הללו תזכה בפורים לביקור מיוחד של צעירי-חב"ד, שיעניקו לה משלוח-מנות מהודר ויביעו את הזדהות העם כולו עם קרבנה. אלפי חבילות מהודרות של משלוחי-מנות הוכנו בעבור המשפחות הללו, ובתי-חב"ד מעוניינים במתנדבים שיסייעו לקיים ביקורי-בית אצל כל משפחה במהלך יום הפורים.

■ שתי מצוות בליקר אחד

עמותת **טל חיים**, המסייעת למגורשי גוש קטיף, מציעה לציבור ליקר בטעם משובח בבקבוק נאה למשלוח-מנות. העמותה מעסיקה בשכר נשים ממשפחות נזקקות, וכן נשות מגורשים מאתר ניצן. בהכנת ליקר שוקולד המיועד למכירה ברחבי הארץ. לקראת פורים חברו לעמותה **מטות ערים** ו**ועד יישובי גוש קטיף**, למיזם של סיוע למגורשי הגוש. הם קוראים לציבור לקנות ליקר 'למשלוח מנות', וכל הרווחים ממכירתו יוקדשו לסיוע למגורשים. להזמנות ולפרטים נוספים: ראובן 050-2454332, או בדואר האלקטרוני: purimim@gmail.com

זמני השבוע

כניסת השבת	ניו-יורק	דטרויט	מיאמי	לוס-אנג'לס
5:21	5:56	6:01	5:26	6:22
צאת החג	6:21	6:57	6:54	6:22

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915
טל 03-9607588 • **פקס** 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

פעמוני האזעקה מצללים

מה משמעותה של ההתפוררות הכללית? האם נסתפק במציאת הסברים נקודתיים לסדרת הכישלונות הזאת? התשובה נמצאת כולה במישור הרוחני-ערכי

סתם טלטלה. ממש מנערים אותנו. התבוננו וראו מה מתחולל כאן בשנים האחרונות, ותגלו שאין לנו אפילו רגע אחד של שקט ושלווה. שנים של פיגועי טרור מחרידים. מהלכים מדיניים אומללים. הידרדרות מוסרית. פשיעה אלימה ואכזרית שלא ידענו כמותה. שחיתות שלטונית וקריסה של המערכות האחרונות שהציבור נתן בהן את אמונו.

מה משמעותה של ההתפוררות הכללית? האם נסתפק במציאת הסברים נקודתיים לסדרת הכישלונות הזאת? איך ייתכן שהעם היהודי, המוכשר והחכם, שנחשב סמל ההצלחה בכל העולם, מביא את מדינת היהודים לשפל כזה, העובר כחוט השני בכל המערכות?

לא ככל הגויים

יש אומרים כי הקריסה הנוכחית היא עונש על פשע הגירוש של כעשרת-אלפים יהודים מבתיהם, והשלכתם לרחוב ככלי אין חפץ בו. אין ספק כי המהלך הנורא המכונה 'התנתקות' היה פשע מוסרי, אכזרי, חסר תכלית ונטול היגיון. אך ה'התנתקות' עצמה, למה באה עלינו?

התשובה נמצאת כולה במישור הרוחני-ערכי. רצינו להקים מדינה ככל העמים, והקב"ה אומר לנו: "העולה על רוחכם - היו לא תהיה, אשר אתם אומרים נהיה כגויים, כמשפחות הארצות" (יחזקאל כ,לב). ארץ-ישראל, המכונה פלטרין של מלך, אינה יכולה להיות כמו לונדון או ניו-יורק. מדינה יהודית אינה יכולה להיות חיקוי של צרפת או איטליה, בהבדל אחד שכאן השפה הרשמית היא עברית.

הצלחתו של העם היהודי נובעת מברכת ה', וזו תלויה בזיקתנו לתורת ישראל ולמצוותיה. פעמים אין-ספור הקב"ה מבטיח בתורתו, שאם נשמור את מצוותיו, נזכה לכל שפע ברכותיו, ומזהיר מה יהיה חלילה אם ננהג להפך. האירועים האחרונים אמורים לעורר כל אחד ואחת מאיתנו לחזק את הצד הרוחני ואת הדבקות בתורת ישראל ובמצוותיה, ואז נזכה לראות את המפנה הגדול, עד הגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח-צדקנו.

האם באמת השחיתות בימינו גואה לממדים שלא היו בעבר? האומנם דווקא עכשיו מגיעים הכשלים והמחדלים לשיאים חדשים? האם אכן בעת הזאת העמיק הריקבון עד שהוא אוכל מהיסוד אל כל המערכות הציבוריות בחיינו?

כל מי שידוע משהו על דרך ההתנהלות של ראשי-ממשלה, שרים, משרדי ממשלה ומערכות אחרות, בשנים שעברו, אינו יכול להיות תמים כל-כך. תרבות ה'שמור לי ואשמור לך' לא נולדה היום. קשרים, חברויות ואינטרסים עמדו מאז ומעולם מאחורי מינויים חשובים והחלטות 'לאומיות', כביכול. מבחינה זו, המצב כיום טוב בהרבה מזה ששרר בעבר. אז שלט הכלל 'מי שקרוב לצלחת - אוכל'; כיום דרושה לפחות מראית-עין של תקינות, אמות-מידה שוויוניות, מכרזים שקופים.

ובכל-זאת, הריכוז של חקירות, ועדות בדיקה והתפטרויות, המטלטלות זו אחר זו את מערכות השלטון, והיוצרות תחושה כי הכול רקוב והכול מתפורר - אמור לעורר מחשבה.

אין מקריות

אם נבחנו כיצד התחילו להתגלגל כמה וכמה מהפרשיות המרכזיות שמזעזעות את חיינו הציבוריים, נגלה שהן נחשפו במידה רבה במקרה. הן היו יכולות להישאר נסתרות מעין הציבור עוד שנים רבות, כשם שהיו בלתי-ידועות עד עכשיו. אלא שאין מקריות בעולם. העובדה שפתאום צצה עוד פרשייה ועוד שערורייה, והאש אוחזת במהירות בכל הצמרת ובכל מערכות השלטון - אומרת דורשני.

מי שעסקיו מתחילים להתמוטט יכול למצוא הסבר נפרד לכל כישלון, ולתלות את ההפסדים בסיבות אקראיות; אבל אם הוא יהודי מאמין, הוא רואה בכך איתות מלמעלה. האמונה היהודית יודעת כי ההצלחה נובעת מיד ההשגחה - "ברכת ה' היא תעשיר". והכישלון הוא טלטלה שנועדה לעורר את האדם ולגרום לו להיטיב את דרכו.

הזעזועים הפוקדים את כל מערכות חיינו אינם

היכן הארון?

לאור זה מובן גם-כן מדוע מוסיף הרמב"ם ומציין שגניזת הארון הייתה על-ידי יאשיהו המלך: אותו זמן לא היה עת החורבן, ובית-המקדש לא היה כלל וכלל בסכנה (כידוע תוקף יד ישראל בימי יאשיהו). נמצא אפוא שהכנסתו למקום גניזתו הייתה מעין הכנסת הארון לקודש-הקודשים על-ידי שלמה - הכנסתו למקומו המיועד לו.

בניין אחד

דבר זה מסביר מדוע בית השני לא היה חסר דבר מעיקרי בניין הבית, שכן אף הארון היה במקומו, אלא שהוא היה במדורו הגנוז, שנועד לכך מלכתחילה.

עתה יובן עוד, ששלושת בתי-המקדש אינם שלושה בניינים נפרדים, אלא בעיקרם הם בית אחד, שנבנה מחדש. כבר בבניין הבית הראשון נקבעו דברים הנוגעים לבית השני ולבית השלישי, וחלק ממנו (מקום הארון הגנוז במעמקי האדמה) הוא נצחי וקיים לעד.

(לקוטי שיחות כרך כא, עמ' 156)

פורטו הלכותיו של הארון, ולא בפרק הרביעי, שבו מדובר על מבנה המקדש עצמו!

אלא בזה הרמב"ם מבקש ללמדנו דבר גדול וחשוב במבנהו של בית-המקדש. כאשר נבנה הבית נקבע מלכתחילה שיהיו לארון שני מקומות בבית-המקדש - אחד, מקום גלוי, על אבן השתייה, בקודש-הקודשים; והשני, מקום גנוז ונסתר, תחת קודש-הקודשים ("במטמוניות עמוקות ועקלקלות"). גם המקום הזה, שבו נגזו הארון, הוא מקומו של הארון מלכתחילה, וכך נבנה הבית על-ידי שלמה המלך.

מקום שנקבע מלכתחילה

נמצא אפוא שגניזת הארון בימי יאשיהו איננה פעולה של 'בדיעבד' או 'אין ברירה', אלא כך נקבע מלכתחילה, שיש בעבור הארון מקום נוסף, במטמוני האדמה, תחת המקדש. לכן מדגיש הרמב"ם שהדבר נעשה על-ידי שלמה המלך "בעת שבנה" את הבית, כאשר "ידע שסופו ליחרב" - שכן הדבר מוכיח שמקום-הסתר נתקדש מלכתחילה להיות מקומו של הארון, כחלק מקודש-הקודשים.

פ רשתנו עוסקת בציווי על בניית המשכן וכליו. אחד מכלי-המקדש החשובים ביותר היה הארון, שעמד בקודש-הקודשים. אולם בבית השני לא היה הארון. הדבר מעורר תמיהה גדולה: האם ייתכן שהיה חסר בבית-המקדש השני אחד ממרכיביו החשובים והעיקריים?

התשובה לשאלה זו רמוזה בדברי הרמב"ם בהלכות בית-הבחינה. בפרק הרביעי, שבו הוא מפרט את מבנה הבית, כותב הרמב"ם: "בעת שבנה שלמה את הבית, וידע שסופו ליחרב, בנה בו מקום לגנוז בו הארון, למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות. ויאשיהו המלך ציווה וגנוז במקום שבנה שלמה" (והרמב"ם מאריך בזה עוד).

שני מקומות לארון

דברים אלה מעוררים כמה שאלות: ראשית, הלוא ספר הרמב"ם הוא ספר הלכות, מהי אפוא המשמעות ההלכתית של כל הסיפור הזה? שנית, אם אמנם נחוץ לספר מה נעשה בארון, מן הראוי היה להביא את הדברים בפרקים הקודמים, כאשר

מן המעיין פנימיות וחיצוניות | מאת הרב אליעזר ברוד

תוכו כבדו

"וציפית אותו זהב טהור, מבית ומחוץ תצפנו" (שמות כה, יא). כל תלמיד-חכם שאין תוכו כבדו, לאו תלמיד-חכם הוא.

(יומא עב, ב)

המטרה פנימה

זהו שנאמר (תהילים מה, יד) "כל כבודה בת מלך פנימה" - עיקר כבודה ומטרתה של התורה הוא "פנימה", הפנימיות והטהרה הפנימי.

(כפליים לתושייה)

פנימי וחיצון

אדם שהוא 'פנימי' זקוק לזמן. הוא אינו יכול למהר. הוא לומד, חושב על מה שלומד, קולטו בפנימיות, מתחמם ומתפעל ממנו. לכל זה נדרש זמן. ואילו 'החיצון' לומד עניין וכבר נדמה לו שידוע אותו. בתפיסה החיצונית שלו הוא חושב שהוא כבר יודע, הוא כבר חם, וגם החמימות היא חיצינית.

(ליקוטי דיבורים)

השפה מעידה

לפנים היו חסידים אומרים: פלוני הוא 'פנימי'; פלוני הוא לעת-עתה 'חיצון' ועוד יהיה 'פנימי'.

כיום אין מדברים כך. חסר חוש והרגש בענייני עבודה.

(ספר השיחות תרצ"ו)

אש פנימית

גפרור דולק, כשנופחים עליו קצת מיד הוא כבה. לעומתו, שלהבת הקשורה בגחלת, ככל שנופחים עליה כך היא גדלה. טעם הדבר: זו אש חיצינית וזו אש פנימית. והנמשל מובן...

(אוצר פתגמי חב"ד)

אותו תוס'ל

זהו שאמר דוד המלך בתהילים (קא, ב): "אשכילה בדרך תמים, מתי תבוא אלי, אתהלך בתם-לבבי בקרב ביתי". כאשר אדם מתהלך בתוך ביתו, באין רואה, באותה מידה של תוס'לב כשם שהוא מתהלך בחוץ - אזוי "תבוא אלי".

(אורח-חיים)

עבודה קשה

מפתגימי ה'צמח-צדק': מיהו 'פנימי'? מי שידוע ומכיר שצריך להיות "תכבד העבודה על האנשים" (שמות ה, ט). אדם כזה מבין שבקשת ברכה להצלחה בעבודה היא בבחינת "אל ישעו בדברי שקר".

(היום-יום)

אמרת השבוע

השמיע ולא שמע

שבת אחת התארח בצל קורתו של המגיד ממזריטש אחד המגידים המפורסמים באותם ימים. בסעודת ליל שבת כיבדו המגיד לשאת דברים, וזה נענה להזמנה והשמיע דרשה נאה, כדרכו. גם בסעודת יום השבת הזמינו המגיד לשאת דבריתורה, ושוב השמיע האורח דרשה נאה. כך היה גם בסעודה השלישית.

תלמידי המגיד חשו אכזבה גדולה. בגלל דרשותיו של האורח הפסידו את דבריתורתו של מורם ורובם. לאחר השבת הגיב באירוניה תלמידו של המגיד, רבי זאב-וולף מז'יטומיר: "נס נעשה לנו שבא האורח הזה, שאם לא-יכן, מי היה משמיע לפנינו דבריתורה!"...

הגיעו דבריו לאוזני המגיד ממזריטש ואמר: "כיבדתי את האורח לשאת דבריתורה, אך ציפיתי שלפחות פעם אחת יסרב וירצה לשמוע דבר-מה מתורת החסידות, ואז הייתי מקרבו ומצרפו לחבורתנו. מכיוון שלא ביקש לשמוע מאיתנו, הנחתיו בשלו"...

התלבטות של צדיק

ביתו של הצדיק רבי נחום מצ'רנוביל ידע תמיד עוני ומחסור. אף-על-פי שחסידיו רבים היו ובבואם אליו, לשאול בעצתו ולקבל את ברכתו, נהגו, כמנהג כל חצרות החסידים, להניח על שולחן הרבי דמי 'פדיון נפש', לא היה הכסף נשאר ברשותו של הצדיק. תמיד מצא רבי נחום שימושים דחופים יותר לכסף מצורכי ביתו ומשפחתו.

הגיעו הדברים לידי כך, שרעייתו נעשתה בעלת-חוב לאנשים רבים בעיר. אמנם בעלי החנויות נהגו עמה בכבוד ובעדינות, ונמנעו מללחוץ עליה לסלק את חובותיה, אבל הלוא כבר אמרו חכמינו כי "עבד לוֹוֶה איש מלווה".

פעם אחת הבחין הגבאי, האחראי לכניסת אנשים אל הקודש, בגביר המניח על השולחן שלפני הרבי שלוש-מאות רובלים - סכום נכבד ביותר. ליבו של הגבאי, שהיה מודע היטב למצוקה הכלכלית בבית הרבי, רחב בקרבו.

הוא מיהר לחדר הסמוך, לבשר לרבנית את הבשורה המשמחת. "כעת אוכל להראות את פניי אצל החנווני והקצב, בלי להתבייש", אמרה באנחה. "סוף-סוף אוכל לפרוע גם את חובו הישן לחייט אציל-הנפש, שאינו פוצה פה ואפילו אינו רומז על החוב מהשנה שעברה..."

בצאת הגביר נדיב-הלב מחדר הרבי חייך אליו הגבאי חיוך רב-משמעות. לאחר מכן הוסיף הרבי לקבל אנשים נוספים, שהתדפקו על דלתו.

בהגיע זמן ערבית עדיין המתין במקום קהל רב, שציפה לתורו להיכנס אל הרבי. במקרים כאלה נהג הרבי לצאת לתפילה עם הציבור, ולאחר מכן היה שב לקבל את הממתניים. גם הפעם יצא הרבי לתפילה בבית-מדרשו.

אולם לאחר תפילת ערבית נכנס הרבי לחדרו והסתגר בתוכו לבדו. פליאה מהולה בדאגה מילאה את לב הגבאי, הבקי במנהגי הרבי ובאורחותיו. מה היה לו לרבי, תהה.

אנחת-רווחה נפלטה מפיו כאשר נפתחה הדלת - כעבור שעה קלה - והרבי סימן לו להמשיך את הכנסת האנשים, כרגיל.

בשעה מאוחרת נכנס הגבאי אל הרבי כדי לשמוע מפיו הוראות אחרונות בטרם יפרוש לביתו, וכמו-כן כדי לקבל מידו את הכסף שימצא להפריש לצורכי הבית. פתח הרבי את מגירת שולחנו והוציא מתוכה חופן מטבעות. הגבאי,

שציפה בקוצר-רוח לשלוש מאות הרובלים, התאכזב מרה. "ומה על... מה על שלוש-מאות הרובלים שנתן פלוני?!", שאל בהיסוס ובחשש. "אה, שלוש-מאות הרובלים?!", חזר

הרבי על השאלה, "אותם נתתי לפלוני-אלמוני", אמר. ליבו של הגבאי הנאמן צנח בקרבו ופניו נפלו, כאילו שמע זה עתה בשורה קשה. הרבי הביט בו, וכקורא את מחשבותיו

אמר: "כשנתן לי הגביר את שלוש-מאות הרובלים, שאלתי מיד את עצמי - במה זכיתי שהקב"ה ישפיע עליי שפע רב כל-כך. לשאלה הזו גם נתווסף חשש שמא שפע גשמי זה יבוא, חלילה, על-חשבון שפע רוחני".

הרבי עצר לרגע ומיד המשיך: "תשובה על שאלותיי באה עד מהרה, בדמותו של יהודי פלוני שנכנס לחדרי והחל לשפוף לפניי את מר-ליבו. עסקיו כושלים ופרנסתו דלה. אין בידו לשלם לבעל האחוזה שממנו הוא חוכר את הפונדק שבהחזקתו ואת הריחיים המשמשות לפרנסתו.

"נוסף על כל אלה, הוא מעסיק מלמד עני וירא-שמים, המלמד את ילדיו תורה ומידות טובות. הלה ממתין בקוצר-רוח לקבלת התשלום על חודשים רבים של עבודה, ואין ביד מעסיקו לשלם לו את שכרו.

"ואם בכל זה לא די, הרי שלפני כמה חודשים נשתדכה בתו בשעה טובה, החתונה קרבה ובאה, ואין בכיסו פרוטה להוצאות החתונה ולתשלום הנדוניה שעליה התחייב..."

"עד מהרה הבנתי כי בדיק לשם כך נתגלגלו שלוש-מאות הרובלים ובאו לידי - כדי שאתנם ליהודי זה ואחלצנו ממצוקתו".

בלב נחמץ הקשיב הגבאי לרבי. "הכול צריך לתת לאדם אחד?!"; פלט, מתקשה לכלוא את רגשותיו.

חייך אליו הרבי ואמר: "אף אני התחבטתי בשאלה הזאת והיה קשה לי להכריע. לשם כך הסתגרתי בחדר לאחר תפילת ערבית.

"התבוננתי בעניין ואמרת בליבי: שתי סברות מתרוצצות בנפשי. אחת נובעת מהקדושה והשנייה היא עצת היצר. היה עליי להכריע בשאלה - אם המחשבה הראשונה, לתת את כל הכסף ליהודי הנזקק שבא לפניי, מקורה בקדושה, שהרי זו הדרך היחידה לחלצו ממצוקתו, או אולי להפך, דווקא המחשבה השנייה, לחלק את הכסף בין כמה וכמה משפחות ולסייע למספר רב יותר של יהודים, היא-היא שמקורה בקדושה..."

"לאחר מחשבה ואורו עיניי. אמרתי לעצמי: נחום, אם הדבר הנכון הוא לחלק את הכסף לכמה וכמה משפחות, מדוע לא עלתה מחשבה זו בראשך מיד עם קבלת הכסף? מדוע רק לאחר שכבר החלטת לתת את מלוא הסכום ליהודי צצה ועלתה מחשבה זו בראשך? אין זאת אלא שיצר הרע הוא שמנסה להתלבש באצטלה של קדושה, כדי לצנן את התלהבותך ואולי למנוע את מתן הכסף לצדקה. באותו רגע ידעתי את אשר אעשה. מיד פתחתי את הדלת והמשכתי בעבודתי".

חסידות | מאת מנחם ברוד

גאולה בצדקה

צוות הצדקה היא אחת המצוות הגדולות בתורה. בספר ה'תניא' (פרק לז) מודגשת העובדה, שבכל התלמוד הירושלמי נקראת הצדקה בשם 'מצווה' סתם. הדבר מוסבר בכך, שהצדקה היא "עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה". במקום אחר (איגרת-הקודש פרק ט) נאמר, ש"עיקר עבודת-ה' בעיתים הללו, בעקבות משיחא, היא עבודת הצדקה".

חז"ל אמרו (בבא-בבא י"א, א) על מצווה זו שיש בה סגולה מיוחדת לקרב את הגאולה: "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה", זאת על-פי הפסוק (ישעיה נ"א): "שמרו משפט ועשו צדקה, כי קרובה ישועתי לבוא". כך גם נאמר בעוד מקום (שבת קל"ט, א): "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה, שנאמר (ישעיה א, כז): ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". מה יש בה, במצוות הצדקה, שאין בכל המצוות האחרות?

זיכון הנפש

את מעלתה המיוחדת של הצדקה אפשר לראות בשלושה מישורים. האחד - בהשפעה המזככת שיש לה על נפש האדם; השני - בבירור חומריות העולם ובהשכנת הקדושה בתוכו; והשלישי - בשפע האלוקי העצום ששופע בזכותה לעולם.

מעלתה של הצדקה על המצוות האחרות מבחינת זיכון נפש האדם, שכל מצווה מזככת ומקדשת חלק מוגדר של הנפש, אותו חלק הקשור באותה מצווה, ואילו הצדקה מרוממת ומעלה את הנפש כולה. הדבר נובע מהקשר הנפשי העמוק של האדם עם כספו. לא לשווא אמרו חז"ל, שיש אנשים שממונם חביב עליהם יותר מגופם. הלהיטות הרבה של אנשים אחר הכסף אינה מקרית. את הכסף משיג האדם בעמלו ובזיעת-אפיו, והכסף גם נתפס כביטוי ליכולתו לחיות, ליהנות, לעשות דברים. מבחינות רבות, הכסף הוא החיים.

כאשר אדם נותן מכספו למטרות צדקה, הוא נותן בכך את נפשו, את חייו. במקום הַנּוּת את עצמו ולענג את גופו, הוא נותן כסף זה לצדקה. בעצם, הוא נתן בזה חלק מהתענוג שלו וממאוייו הנפשיים. הצדקה מבטאת אפוא יותר מכל מצווה אחרת את מסירת הנפש ותענוגותיה לקב"ה. על-כן היא יוצרת הזדככות כללית בכל הנפש.

השפעת הצדקה על הנפש גדולה כל-כך, עד שבדורות האחרונים, כשנתקטנו המוחות והלבבות, וקשה להגיע לדבקות בקב"ה על-ידי עבודת המוח והלב, העצה הניתנת לאדם שרוצה לדבוק בקב"ה היא - להרבות בצדקה. על-ידי הצדקה הוא "זוכה את יצרו", הופך את חשכת הנפש הבהמית לאור ולקדושה, ומגיע לדבקות בקב"ה.

שפע מלמעלה

נוסף על כך יש בצדקה מעלה מיוחדת מבחינת זיכון חומריות העולם. חלק חשוב מחייו של אדם מופנה לעבודה ולהשגת פרנסה. העיסוק בהשגת פרנסה מקיף את כל תחומי החיים והעולם. כשיהודי מפרש מממונו לצדקה, בכך הוא מגלה, כי כל העיסוק שלו בפרנסה נעשה מתוך כוונה לעבוד את ה', ועל-ידי כך עולה כל עבודתו לקדושה. נמצא אפוא, שהצדקה מרימה ומזככת את כל חלקי העולם, שמתוכם הושג הכסף שהופנה לצדקה.

המישור השלישי שבו אנו רואים את מעלת הצדקה הוא בשפע האלוקי שהיא מורידה לעולם. הקב"ה קבע את סדר העולם כך, שכל שפע מלמעלה יבוא בהקדמת פעולה ממשית מצד האדם. כל מצווה מביאה שפע מיוחד, הקשור באופייה ובמהותה של המצווה. בצדקה קיים הדבר ביתר שאת וביתר עוז. כשאדם נותן מממונו לצדקה - הוא מעורר שפע אלוקי רב ועצום מלמעלה, וככל שהוא מדקדק פחות במתן הצדקה, כן מדקדקים עמו פחות מלמעלה, והשפע האלוקי שניתן לו ולעולם בכלל, מדוד ומוגבל פחות.

משנכנס אדר מרבים בשמחה. כי בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל, והגאולה תלויה בתשובה. לכן נקבע שלושים יום קודם, והיינו חודש אדר, שאז מרבים בשמחה, להתעורר בתשובה מאהבה, מכוח חסדי ה' שנעשו לאבותינו (י"ט פנים חלק ב, כא, א)

בציפיה לגאולה

"או בסמינר או בחברה קדישא"

השומר שנלחה בטעות גופה של נפטר אחר. בשעת הקבורה נתגלתה הטעות, שחוללה כותרות. "חיצי הביקורת הופנו אלינו, אף-על-פי שהטעות נעשתה בתל-השומר ואינה קשורה אלינו", הוא אומר.

והוא ראשון הקרוב, ז' באדר, הוא יום מיוחד בעבור אנשי החברה קדישא באשר הם. ביום זה הם נוהגים להתענות, לומר 'סליחות', ולסייר בבתי-החיים, כדי לעמוד על ליקויים הדורשים תיקון ולבקש מחילה מהנפטרים שאולי נפגע כבודם, במהלך קבורתם או לאחריה.

נצחיות הנפש

אבל יש גם צדדים אחרים, הוא אומר, הרבה יותר חיוביים. "לא מעט אנשים נחשפים דרכנו, לראשונה בחייהם, לחיי הנצח של הנפש. אנחנו מסבירים להם כי פעולות הטהרה נעשות כדי להכין את הנפטר לבית-דין של מעלה ולתחיית המתים. ההתוודעות לכך מסייעת לרבים להתגבר על היגון העמוק, בהבינם שנפש הנפטר מוסיפה 'לחיות' ולהתקיים. לפני זמן-מה טלפן אליי אדם נרגש, שהיה עד למסע הלוויה, וביקש להודות על היחס המכובד לנפטר ולבני המשפחה. דברים כאלה כמובן לא מגיעים לתקשורת".

ממצבות לשיכונים

הרב מנחם (42) הוא בנו של הרב בנימין שצ'רנסקי, מנהל סמינר בית-יעקב שצ'רנסקי בתל-אביב, שהוקם (בשנת תרצ"ג) על-ידי אביו, הרב מאיר שצ'רנסקי ז"ל. בהיותו יד-ימינו של אביו וסגן המנהל של הסמינר, הוא ממשיך במסורת של אביו ושל סבו ששילבו עשייה חינוכית עם... התנדבות בחברה קדישא. "מאז ילדותי אני זוכר את אימי ז"ל משיבה לפונים שחיפשו את אבי שיחיה - 'הוא בסמינר או בחברה קדישא'..."

עניין בקשת המחילה מציף מיד את התדמית הלא-חיובית של החברה קדישא. איך קורה שמי שאמורים להצטייר כמלאכים, המושיטים יד לאדם ברגעיו הקשים ביותר, נתפסים על-ידי רבים - בעיקר באוכלוסייה שאינה שומרת מצוות - בדרך שלילית?

כעס על השליח

"זו תופעה אנושית של 'כעס על השליח', סבור הרב מנחם שצ'רנסקי, חבר הנהלת החברה קדישא של תל-אביב. "סביב הקבר עומדים אנשים שעולמם חשך עליהם, ומביטים עטופי יגון בחבורה של אנשים זרים המורידים את יקירם לתוך האדמה וסותמים עליו את הגולל. בתת-מודע נתפס אצלם כאילו הקברנים הם שנטלו מהם סופית את המנוח האהוב. לפני זמן התנפל בן-משפחה של נפטר על אחד הקברנים והחל להלום בו. לאחר שנוגע התנצל במבוכה. 'מצטער, הייתי בסערת רגשות', אמר".

עוד סיבה לביקורת, לדברי הרב שצ'רנסקי, היא ש"מאוד נוה להפיל עלינו כל תקלה וכל מחדל". לדוגמה הוא מזכיר מקרה שאירע בעת האחרונה ושזכה לכותרות, כאשר מחדר-הנפטרים בתל-

פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

שימוש בכספי צדקה

שאלה: מי שהפריש סכום-כסף לצדקה, האם מותר לו להשתמש בכסף עד מסירתו ליעד?

תשובה: אדם שנדר סכום לצדקה, או שנחייב במעשר כספים, עליו להפריש את הסכום המתאים. כשהוא מפריש סכום לצדקה, הרי זה כאילו נדר לתת אותו. מן הראוי לתת את הכסף מיד לעניים או לגבאי צדקה. אם הוא מצפה לקבל סכום נוסף ואז ייתן הכול יחד, או שהוא מצפה לפגוש עני מסויים או גבאי פלוני, יפקיד זאת בינתיים בחשבונם האישי בבנק, כדי לשמור על הכסף, וירשום זאת לעצמו (ראוי לנהל פנקס שבו ירשום תמיד מה שנתייב לצדקה, ובפרט למעשר כספים, ומה שכבר נתן).

אפשר להתנות מראש, עם הפרשת הכסף, שיוכל ללוות לעצמו מהכסף הזה. אם הפריש כספים לצדקה ונגנבו ממנו או אבדו, יש פוטרים אותו מאחריות. אבל אם השתמש בהם - חייב להחזיר. כשלווה לעצמו ממתות

צדקה שלו (אבל לא מקופה של מוסד) מותר לו להחזיר יותר ממה שלווה, ואין בזה משום ריבית.

לעומת זה, סכום שכבר נסמר לידי גבאי צדקה, אסור להלוותו (אם הלוואה אינה ממטרות הצדקה שלשמה ניתנה התרומה). ואם מנהג קבוע של הגבאים להלוות, או ללוות בעצמם, מותר להם לעשות כן, בתנאי שיהיו בטוחים כי כשיזדקקו לכסף יוכלו לקבלו מיד בחזרה.

פוסקים רבים סוברים שקופות צדקה של מוסדות הקבועות בבתים, או במקומות ציבוריים, נחשבות 'חצר' של גבאי הצדקה, וכשנותנים לקופה הרי זה כאילו נסמר לידיהם (והנותן קיים בזה את נדרו, או את מצוות צדקה בכלל). עם זה, מותר לפרוט מטבעות ושטרות הנמצאים בקופות האלה. קופה ביתית כללית (שאינה של מוסד מוגדר), המיועדת לחלוקה למוסדות ולעניים על-דעת הנותן, דינה כהפרשת סכום, כאמור בתחילת הדברים.

מקורות: ראה שו"ע י"ד סי' רנ"ג וסי' רנ"ד וסי' רנ"ה וסי' רנ"ו. צדקה ומשפט (תש"ס) פ"ה סי' א"ו ופ"ח סי' ד"א ובהערות, וש"ג. ברית יהודה פ"ז סוף הע' לה. מקורות והערות לאג"ק אדמו"ר הזקן (ברוקלין תש"ס) סי' א. אג"ק אדמו"ר האמצעי (שם) סי' י"ד, שערי צדקה סי' נדנז.

הרב שצ'רנסקי עם דגם של בית-עלמין בקומות

מעניין כי גם סבו מצד אימו, ר' עקיבא בנצלבין, הקים במקום מגוריו, כפר-אתא, סניף של בית-יעקב ואף עמד שם בראש החברה קדישא. בהקשר זה הוא מציין אפיזודה שלו עם ה'בית ישראל' מגור (שהשבוע חל יום ההילולא השלושים שלו): "פעם אחת, בעודו עסוק בכריית קבר (בבני-ברק), הרים סבי את עינו ולתדהמתו ראה לפניו את ה'בית-ישראל' עומד ומביט בו. 'עוד מעט יבוא משיח! במה תעבוד אז?', שאל אותו הרבי. הסבא היה יהודי תמים מאוד. 'כשבתי-החיים יתפנו, אנצל את הידע שלי בבניית מצבות ואקים שיכונים', ענה וזכה לחיוך מה'בית-ישראל'".

גיליונות

שיחת השבוע

בעברית וברוסית
מופצים בכל רחבי ארה"ב
להזמנות ולפרסום אנא פנו:
917-892-4908

sh-usa@chabad.org.il

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש. גם כיום ניתן לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis
Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444
www.ohelchabad.org

לחבצעים חיוחדים בקרו באתר בעברית
www.SKY2000.com
חבצעי לפסח \$899
ניירודק-ישראל
212.599.3333
60 E. 42 st. #712, NY, NY 10165

Levi Hartman
לוי הרטמן
Office: 718-871-8282 x128
Cell: 646-335-8818
Fax: 718-633-0499
www.levifunding.com
3910 14th Ave. Brooklyn NY 11218
דובר עברית

סופר סת"ם HaSofer
RABBI MOSHE KLEIN
משה הלוי קליין
321 Kingston Avenue
718-221-2222
www.esofer.com
A HaSofer Company